

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติรับรองว่า “เด็กอีก 30 ล้านคนที่อาศัยอยู่ตามข้างถนนหนีออกจากบ้าน ถูกละทิ้ง เกือบจะทุกคนเผชิญกับปัญหาอาชญากรรม การค้าประเวณีและการเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตข้างถนน” (อ้างถึงใน องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ, มปป.) ปัญหาเด็กเร่ร่อนเกือบทุกประเทศในเอเชียกำลังประสบกับปัญหาเด็กเร่ร่อนเหล่านี้และเป็นปัญหาที่จะต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน (Second Asian Regional Conference on Child Abuse and Neglect, 1988) ประเทศไทยมีเด็กเร่ร่อนควรได้รับความสนใจพิเศษ เนื่องจากเด็กเหล่านี้จะติดต่อกับผู้ใหญ่ที่เอารัดเอาเปรียบหรือนำไปสู่อบายมุข ขาดความก้าวหน้าในเชิงพัฒนาเช่นกัน (สายสุรี จุติกุล, มปป.) ถ้าถือเอาข้อมูลสถิติเด็กเร่ร่อนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเกณฑ์พบว่าในระหว่างปี 2524 ถึงปี 2526 มีเด็กเร่ร่อนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ทั่วประเทศจำนวน 8,500 คนต่อปี (วัลลภ ตั้งคณานุกรักษ์, 2531) ปัจจุบันเด็กเร่ร่อนนับวันจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น (ยรรยง สุวรรณน้อย, 2534) การคาดการณ์กรณีเด็กเร่ร่อนจะเพิ่มขึ้นแน่นอน (มณฑล แสนโกศิก, 2534) ซึ่งเป็นผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม (สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533) จนกระทั่งภาครัฐบาลและเอกชนได้จัดตั้งหน่วยงานและมูลนิธิร่วมมือกันดำเนินการป้องกันไม่ให้มีเด็กเร่ร่อนมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2535) การจัดสวัสดิการสังคมและให้ความช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในส่วนภาครัฐบาลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงคือ กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ ส่วนภาคเอกชน คือ โครงการเพื่อเด็กเร่ร่อนของมูลนิธิโกมลคีมทอง โครงการเพื่อเด็กเร่ร่อนจรจัดของสภาเยาวชนคาทอลิกแห่งประเทศไทย (นนทินี เพ็ชฌุ-ไพศิษฏ์, 2530) โครงการสร้างสรรค์เด็กข้างถนนของมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก (วัลลภ ตั้งคณานุกรักษ์, 2530) และบ้านอารมณดีของโครงการปฏิบัติการเรื่องเด็กเร่ร่อน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (โครงการปฏิบัติการเรื่องเด็กเร่ร่อน, 2534)

จากการศึกษารวบรวมคดีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันในการจัดลักษณะบริการต่างๆ ที่ให้กับเด็กเร่ร่อน จะมีความแตกต่างกันบ้างในบางหน่วยงานที่เน้นด้านต่างๆ แตกต่างกันไปตามจุดเน้นหรือนโยบายหลักของหน่วยงานนั้นๆ แต่ส่วนใหญ่จัดลำดับหรือให้ความสำคัญตามลำดับดังนี้

1. การบริการและให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐาน คือ ที่พักอาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ประจำตัวที่จำเป็น การรักษาพยาบาล ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพราะ ส่วนใหญ่เด็กจะเข้ามาอยู่ในความดูแลในสภาพที่เสื่อมโทรมมาก

2. การจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นการให้การปรึกษา การแนะแนว เพื่อให้เด็กปรับตัวได้ในสภาพที่อาศัยเป็นหลักแหล่งแทนการเร่ร่อนที่เคยชิน จนในที่สุดเด็กมีความรู้สึกปลอดภัย มีความรู้สึกที่มีคุณค่า อยากกลับสู่ระบบครอบครัวและมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ ตามหลักพัฒนาการและสามารถที่จะออกไปเผชิญกับสังคมภายนอกได้

3. การประสานงานเพื่อติดต่อครอบครัวให้มารับเด็กกลับบ้าน ซึ่งเป็นงานที่จะต้องใช้เวลาและความพยายาม เนื่องจากปัญหาอุปสรรคนานับประการ เช่น เด็กไม่ทราบที่อยู่ของตนเอง บางรายจำไม่ได้หรือไม่อยากบอกก็มี บางรายติดต่อครอบครัวได้แต่ผู้ปกครองไม่ต้องการรับเด็กกลับบ้านอีก

4. การให้การศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1 การศึกษาสายสามัญคือ ในระดับความรู้พื้นฐานนั้นส่วนใหญ่หน่วยงานจะจัดสอนเอง โดยครูซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานหรืออาสาสมัคร ส่วนในระดับการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องนั้นจะประสานงานกับ หน่วยงานที่จัดการศึกษา เช่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานกรุงเทพฯ และกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น เพื่อรับเด็กที่มีความพร้อมเข้าศึกษา

4.2 การศึกษาทักษะอาชีพคือ ส่วนใหญ่เป็นการฝึกระยะสั้น เพื่อให้เด็กมีทักษะอาชีพที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมอาชีวศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานกลางกรุงเทพมหานคร ฯลฯ จัดฝึกให้ บางแห่งประสานงานสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อฝึกเด็กฝึกงาน

โครงการปฏิบัติการเรื่องเด็กเร่ร่อน (มปป.) ได้ทำการเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของรูปแบบการจัดให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเร่ร่อนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคของรูปแบบการจัดให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเร่ร่อนระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน

ภาครัฐบาล	ภาคเอกชน
<p>1. พยายามกระทำการยุติพฤติกรรมเร่ร่อนโดยวิธีอันเฉียบพลัน (“สำรวจตรวจตราแล้วนำเข้ารับการสงเคราะห์ในสถานแรกรับ” คือ ความหมายของกฎหมายและผู้ทำงานตามกฎหมายซึ่งในความรู้สึกของเด็ก คือ “การจับกุม”)</p> <p>2. การสงเคราะห์โดยสถานแรกรับขาดการพัฒนาครอบครัวเต็มรับรองอย่างจริงจังเท่าที่ทำอยู่เพียงการช่วยค่าครองชีพและอุปกรณ์การศึกษาเล็กน้อยๆ ทำให้เด็กอยู่กับครอบครัวเดิมไม่ได้จึงเร่ร่อน</p> <p>3. ระบบสถานแรกรับขาดความสมบูรณ์ในตัวเองสร้างบรรยากาศหรือจำลองบรรยากาศของครอบครัวไม่ได้ เด็กหลบหนีบ่อยทำให้ในที่สุด ยุติพฤติกรรมเร่ร่อนไม่ได้ แม้ใช้วิธีเฉียบพลันบ่อยครั้ง.</p> <p>4. เด็กที่ผ่านระบบสถานแรกรับที่ได้ผล คือ เลิกการเร่ร่อน มักเป็นเพราะเด็กโตพอที่จะยอมรับการใช้ชีวิตในสถานสงเคราะห์หรือสถานคุ้มครองฯ อายกมั่งงานทำเป็นอาชีพ เด็กเหล่านี้จำนวนไม่มากและไม่น่าจะมีพื้นฐานของสุขภาพจิตที่ดี</p>	<p>1. ยึดหยุ่นกับพฤติกรรมเร่ร่อนของเด็กอย่างสูงจนทำให้เด็ก ขาดการเรียนรู้ทางสังคมที่พึงประสงค์ เด็กได้รับเพียงความอบอุ่นในระดับที่เด็กรู้สึก “พีใจดี” แต่ผลในเชิงการหล่อหลอมสังคมมีน้อย</p> <p>2. บุคลากรภาคเอกชนมักเข้าไม่ถึง “การพัฒนาครอบครัว” มืดครึ้มทางลบกับครอบครัวเดิม/ไม่ใคร่เห็นศักยภาพของครอบครัวและมองครอบครัวในภาพ “หนึ่ง” ไม่เห็นพลวัตที่จะเปลี่ยนแปลงครอบครัว</p> <p>3. องค์กรเอกชนขนาดเล็กที่ดูแลเด็กจำนวนน้อยรายจำลองบรรยากาศของครอบครัวได้พอสมควร แต่สร้าง “คุณภาพของครอบครัว” ให้เด็กไม่เพียงพอ การเข้าออกบ่อยของเจ้าหน้าที่ทำให้เด็กรู้สึก “มีเพื่อนใหม่ๆ ที่ใจดี” มาให้การเอาใจใส่ ชั่วระยะหนึ่งเท่านั้นซึ่งยุติพฤติกรรมของเด็กไม่ได้</p> <p>4. เด็กที่อยู่ในภาคเอกชน ยังพิสูจน์ผลไม่ได้เพราะ (1) เด็กอาจเกี่ยวอยู่ในบริการของรัฐ (2) ภาคเอกชนยังใหม่ไม่มีระยะเวลาทำงานที่ยาวนานพอที่จะประเมินงานได้อย่างจริงจังการเริ่มต้นด้วยความรัก ความเข้าใจและความยืดหยุ่นน่าจะพัฒนายิ่งขึ้น และควรขยายปริมณฑลของงานไปเน้นที่ครอบครัวเดิมหรือใหม่ของเด็กด้วย</p>

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่ให้ความสนใจจัดการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนได้พยายามจัดบริการช่วยเหลือ อบรมสั่งสอนปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมต่างๆ ที่ดีให้แก่เด็กเร่ร่อน แต่เมื่อเด็กเร่ร่อนได้ผ่านการดำเนินการของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ต้องกลับไปพบกับสภาพครอบครัว และสภาพสังคมแวดล้อมตัวเขาเช่นไร จะมีอะไรเป็นหลักประกันว่าสภาพครอบครัวหรือสภาพแวดล้อมของเด็กจะได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งก็เช่นเดียวกันกับความประพฤติดของ เด็กเร่ร่อนสามารถพึ่งพิงช่วยเหลือตนเองแล้วอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัวเขา และขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนที่หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ได้จัดให้แก่เด็กด้วย แต่ การดำเนินการต่างๆ ยังไม่มีการรวบรวมประเมินผลออกมาอย่างแท้จริงในการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน เพราะ การประเมินผลเพื่อหาผลลัพธ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการติดตามผลอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา ตั้งแต่รับเด็กเร่ร่อนอยู่ในความดูแลจนกระทั่งเด็กเร่ร่อนออกไปอยู่ในสังคมสามารถพึ่งตนเองได้และไม่ สร้างความเดือดร้อนให้สังคม จึงทำให้การสรุปผลที่ได้จากการดำเนินการเป็นไปได้ยาก ประกอบกับการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเด็กเร่ร่อนนั้นก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ของหน่วยงานหรือ องค์กรต่างๆ ปฏิบัติช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์ เพราะการดำเนินการของหน่วยงาน หรือองค์กรที่ช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในปัจจุบันก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้นโดยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และในส่วนข้อ กำหนดต่างๆ ในเรื่องพระราชกฤษฎีกาและกฎกระทรวงที่ได้กำหนดขึ้นภายใต้รัฐบาลสมัยของจอมพล ถนอม กิตติขจร ตามความในประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 และฉบับที่ 294 ปี พ.ศ. 2515 (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ฉ.) รวมระยะเวลาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2535) 20 ปี ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ใดๆ เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนเหล่านี้

ดังนั้น กรณีที่ต้องการแสวงหารูปแบบจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเด็กเร่ร่อนนี้ โดย การใช้การศึกษาแบบเดลฟายจะเป็นวิธีการที่จะให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นที่มีอิสระอย่างเต็มที่และ ไม่ได้รับอิทธิพลจากฝ่ายใดๆ ซึ่งจะทำให้ได้ความคิดเห็นที่หลากหลายและสามารถรวบรวมความคิดเห็นที่ สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญปัญหาเด็กเร่ร่อนแล้วจะได้รูปแบบของการช่วยเหลือเด็ก เร่ร่อนในประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์และสามารถนำข้อความรู้ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับ ผู้บริหารงานด้านพัฒนาเด็กเร่ร่อนทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนได้ใช้ ข้อความรู้ที่ได้ในครั้งนี้นำไปพิจารณาปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนให้มีความ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องเป็นอันเดียวกันในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญปัญหาเด็กเร่ร่อนที่เกี่ยวกับรูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยตามเกณฑ์อายุ การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ให้เป็นที่ประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษา รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยโดยใช้การศึกษาแบบ เดลฟาย
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการหรือนักปฏิบัติการที่มีความรู้ และประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับเด็กเร่ร่อน
3. การสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ
4. รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน เป็นแนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการช่วยเหลือเด็ก ตามเกณฑ์อายุ การศึกษาและสิ่งแวดล้อม

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ารูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและความต้องการของหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวกับเด็กเร่ร่อนทั้งที่กำลังอยู่และที่จะเริ่มในอนาคต
2. วัน เวลาในการตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันในแต่ละรอบไม่มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกันในการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในกลุ่ม
3. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ และจริงจัง
4. รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยนี้ เป็นแนวความคิดเห็นส่วนร่วมของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยครั้งนี้ เท่านั้น
5. รูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย คือ ข้อแสดงความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอดไทล์ ไม่เกิน 1.50 และความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมในแต่ละข้อคำถามไม่เกิน 1

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาแบบเดลฟาย หมายถึง กระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหารูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย

รูปแบบ หมายถึง แนวความคิดของผู้เชี่ยวชาญในการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนประกอบด้วยตามเกณฑ์อายุการศึกษา และสิ่งแวดล้อม

เด็กเร่ร่อน หมายถึง เด็กชายและเด็กหญิงในประเทศไทย อายุ 7-18 ปีบริบูรณ์ที่ออกจากบ้านบิดามารดาและญาติพี่น้อง โดยบอกหรือหลบหนี เพราะไม่สามารถอยู่ร่วมด้วยได้ต้องมีชีวิตเร่ร่อน พักอาศัยหลับนอนตามที่สาธารณะและบริเวณถนนเป็นส่วนใหญ่ และเลี้ยงชีพด้วยตนเองจะด้วยวิธีใดก็ตาม เช่น ขอดทาน เก็บเศษอาหารในถังขยะกินและขายบริการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งเด็กเหล่านี้หาเลี้ยงชีพเร่ร่อนหรือพักอาศัยหลับนอนย้ายที่ไปเรื่อยๆ และเปลี่ยนแปลงที่อยู่เสมอๆ ในประเทศไทย

การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน หมายถึง ระบบพัฒนาเด็กตามความเหมาะสมของวัยและเพื่อให้อยู่ในสังคมเป็นพลเมืองอย่างมีคุณภาพ โดยมี 14 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
 - 1.1 หลักการทำงานทั่วไป
 - 1.2 หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี
 - 1.3 หลักการทำงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี
2. หลักการทำงานภาคสนามให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
3. หลักการทำงานบ้านสงเคราะห์ให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
4. คุณลักษณะที่ดีของพนักงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
5. ทักษะคติของพนักงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
6. การเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน

7. การรณรงค์ให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนของหน่วยงาน
8. การประสานงานให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อน
9. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการศึกษาวิชาสามัญ
 - 9.1 วิชาสามัญ
 - 9.2 วิธีการสอนวิชาสามัญ
 - 9.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการศึกษาวิชาสามัญ
10. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ
 - 10.1 การพัฒนาอารมณ
 - 10.2 วิธีการพัฒนาอารมณ
 - 10.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการพัฒนาอารมณ
11. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 7-12 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ
 - 11.1 ทักษะอาชีพ
 - 11.2 วิธีการฝึกทักษะอาชีพ
 - 11.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ
12. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการศึกษาวิชาสามัญ
 - 12.1 วิชาสามัญ
 - 12.2 วิธีการสอนวิชาสามัญ
 - 12.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการศึกษาวิชาสามัญ
13. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการพัฒนาอารมณ
 - 13.1 การพัฒนาอารมณ
 - 13.2 วิธีการพัฒนาอารมณ
 - 13.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการพัฒนาอารมณ
14. การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนอายุ 13-18 ปี ในเรื่องการฝึกทักษะอาชีพ
 - 14.1 ทักษะอาชีพ
 - 14.2 วิธีการฝึกทักษะอาชีพ
 - 14.3 สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กมีการฝึกทักษะอาชีพ

ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอชื่อผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถและมีประสบการณ์หรือมีบทบาทหน้าที่ในตำแหน่ง หัวหน้างานหรือบริหารงานจัดการเกี่ยวกับปัญหาเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยโดยตรง

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ และความสามารถในเรื่องการศึกษาแบบเดลฟาย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวิชาการหรือผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็กเร่ร่อนโดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารระดับนโยบายและปฏิบัติงานที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย และ /หรือ
2. เป็นผู้บริหารระดับนโยบายและปฏิบัติงานที่เคยมีความรู้และประสบการณ์ในการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทย และ /หรือ

3. เป็นนักวิชาการหรือบุคคลที่มีผลงานทางการวิจัยหรือเขียนหนังสือเรื่องเด็กเร่ร่อน และ /หรือ
4. เป็นนักวิชาการในแขนงวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเร่ร่อนและมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาเด็กเร่ร่อน เช่น แพทย์, นักจิตวิทยา, นักสังคมสงเคราะห์

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้มีการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบของการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนในประเทศไทยซึ่งสะท้อนถึงความคิดของผู้มีประสบการณ์และรับผิดชอบของในงานเหล่านี้
2. ข้อความที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย สำหรับผู้บริหารงานด้านพัฒนาเด็กทั้งภาครัฐบาลและเอกชนและผู้ปฏิบัติงานช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนได้ใช้เป็นข้อพิจารณา นำไปปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นๆ
3. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทั้งระดับบริหารและผู้ปฏิบัติการได้มีหลักการและตระหนักถึงความสำคัญของข้อความรู้ที่ได้จากการวิจัยทั้ง 14 ด้าน
4. การวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ต่อไป